

Slojevitost / Aesthetic over Substance / Light in the Night

Ješovnik, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:477178>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Lea Ješovnik

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2022./2023.

Kolegiji: Slikarstvo, Kiparstvo, Grafika

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

Izv.prof.dr.art. Snježana Ban

Prof.art Vlasta Žanić

Izv.prof.art. Vojin Hraste

Izv.prof..dr.art. Igor Čabraja

SLOJEVITOST / AESTHETIC OVER SUBSTANCE / LIGHT IN THE NIGHT

SAŽETAK

Slojevitost ljudskog karaktera je poput stvaranja slojeva u tehnici akvatinte. Slojevi životnog iskustva grade čovjekov karakter na jednak način kao što slojevi izjetkane površine cinčane pločice grade sliku. Svaki korak važan je u tom procesu stvaranja i određuje završni produkt. Kao što jedan krivi korak može uništiti grafički tisak, tako i jedan loš događaj može pojedinca skrenuti na krivi put. Kroz ovu grafiku bavila sam se tim temama – slojevima kod ljudi i slojevima u grafici. Arhetip jezivoga klauna poslužio mi je kao motiv kroz koji sam istraživala pojam slojevitosti, ali i psihologiju te filmsku umjetnost.

U današnjem je društvu velik naglasak na estetici. Ljepota vanjštine prividno određuje unutarnju kvalitetu. Taj se stav proširio na sve spektre egzistencije; od vrednovanja ljudskih bića do namirnica koje unosimo u naš organizam. Opsjednutost ljepotom obuzela je i nešto kod čega bi sadržaj nužno trebao biti važniji od izgleda – hranu. Tom tematikom bavim se kroz ciklus slika *Aesthetic Over Substance*. Radi se o šest slika manjih dimenzija rađenih u tehnici akrila na papiru. Koristeći žarke i čiste boje te vodeći se pop-art-om kao polaznicom, stvorila sam prikaze idealizirane hrane. Estetski privlačna, ali ne nužno i zdrava, odraz je svijeta u kojem živimo danas.

Gledajući osvijetljene prozore u noći dobila sam inspiraciju za svjetlosnu instalaciju *Light in the Night*. Taj rad predstavlja komunikaciju između unutarnjeg i vanjskog prostora u kojoj je promatrač glavni subjekt. Jedan dio rada čini model zgrade osvijetljenih prozora, a drugi dio jest podna lampa. Pritiskom na prekidač koji ih spaja, svjetlost se prebacuje iz jednog u drugi objekt. Kroz interakciju, pojedinac može doživjeti kako je to biti promatrač svjetlosti iz

mraka, ali i osjetiti intimu unutarnjeg prostora kojeg simbolizira podna lampa. Svjetlost ovdje čini nematerijalni kiparski materijal koji izravno utječe na doživljaj prostora pojedinca.

Ključne riječi: slojevi, koraci, greške, proces, ciklus, estetika, vanjština, boje, svjetlost, interakcija, prostor, nematerijalno

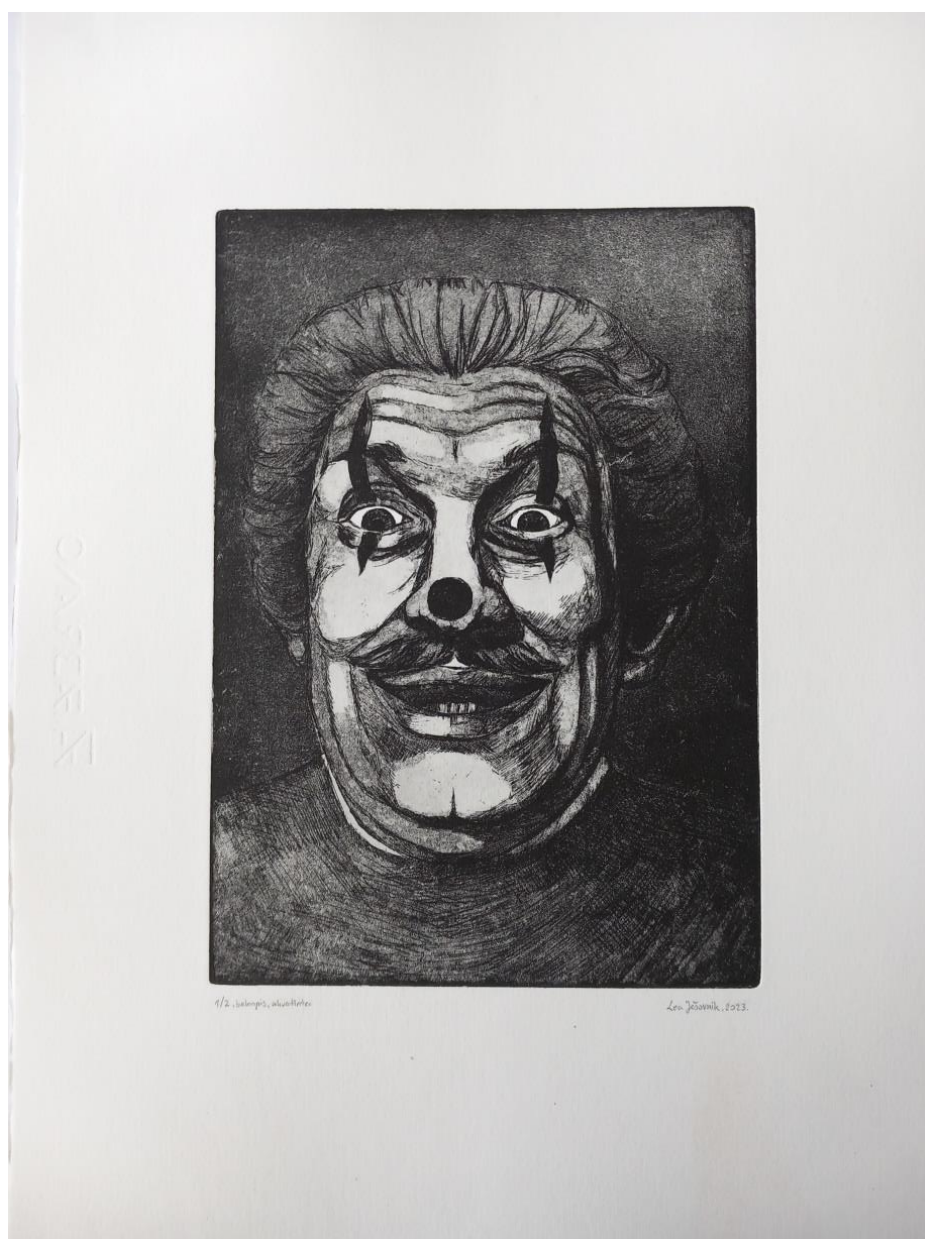
SLOJEVITOST / AESTHETIC OVER SUBSTANCE / LIGHT IN THE NIGHT

SLOJEVITOST

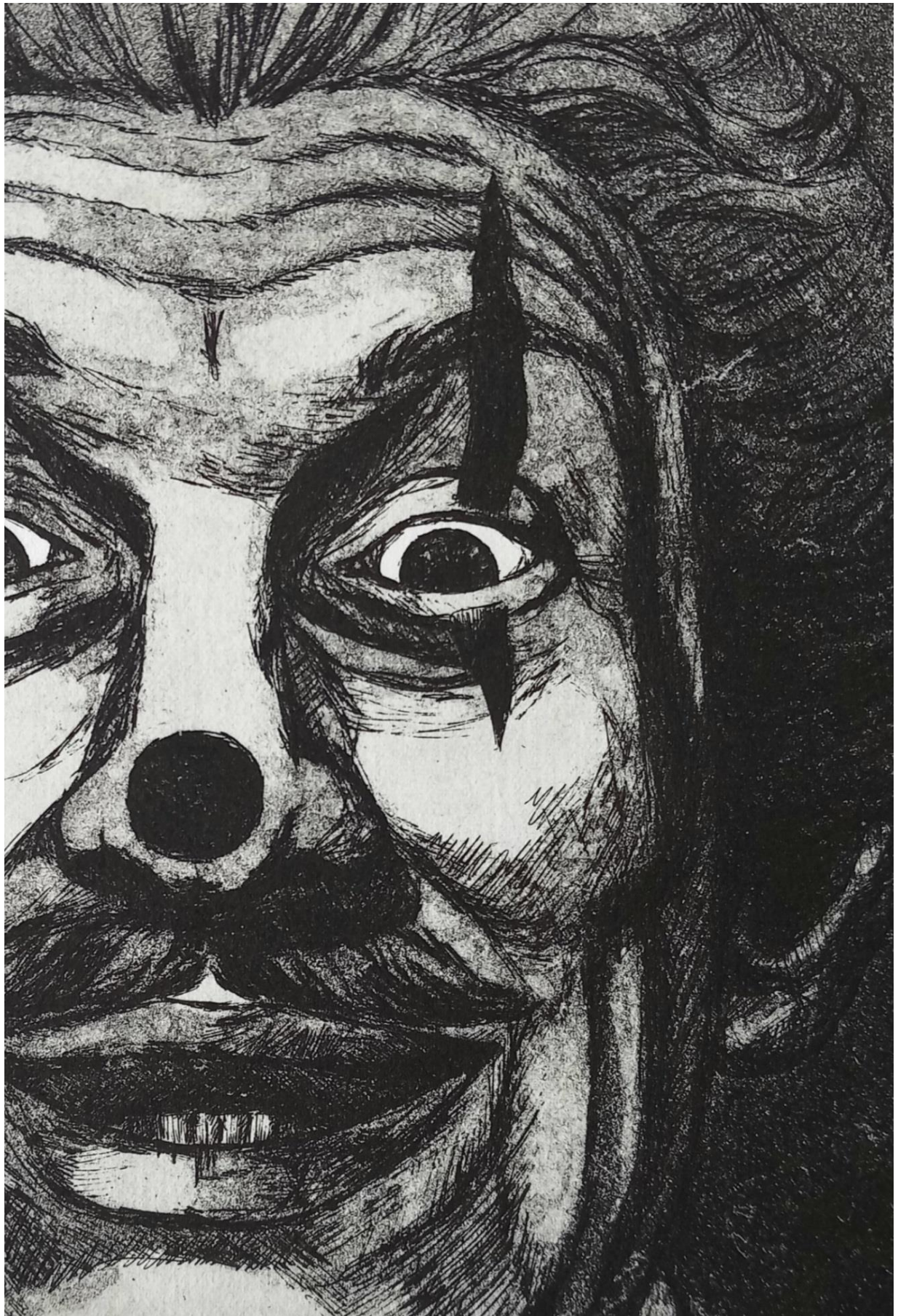
Slojevitost ljudskog karaktera je poput stvaranja slojeva u tehnici akvatinte. Godine životnog iskustva izgrade čovjeka u konkretnu osobu; odgoj, lekcije, novostečeni interesi, težnje i ostalo, slažu se jedni na druge tvoreći s vremenom cjelovitu sliku. Svaki je taj sloj jednako bitan, a redosljed stvaranja slojeva izuzetno utječe na završni produkt. Ako pojedinac doživi traumu zbog koje bude primoran određenu lekciju naučiti prije nego li je spreman, greška u tom sloju bi mogla utjecati na sve ono što slijedi. Također, ako se preskoče određena iskustva, osoba će možda imati problema s jasnoćom svoga karaktera. Tako je i kod akvatinte. Jetkanjem stvaramo nagrižene slojeve na cinčanoj ploči. Ti slojevi tvore sjene i svjetline, kontraste koji onda stvore sliku. Da bismo došli do željene slike bitno je paziti na vrijeme jetkanja svakoga sloja, na sušenje vode ili asfalta, na zaprašivanje itd. Vrijeme jetkanja nadovezuje se jedno na drugo odnosno jetkanje jednog sloja stvara temelje za sve nadolazeće slojeve. Zato je bitan svaki korak, svaki faktor, postupak i minuta. Prošlost izgradi čovjeka. Svaki trenutak koji je uslijedio ovome sada te učinio osobom koja jesi. Harmonija redosljeda trenutaka i slojeva određuje harmoniju osobe odnosno grafičkog tiska. Ponekad se naša prvotna ideja izjalovi te se kroz greške stvori nešto drugo, još bolje od originalnog koncepta. Loši trenuci i greške mogu dakle predstavljati i nešto pozitivno. Uzevši sve to u obzir, izgled završnog rada nemoguće je predvidjeti, ali jedno je sigurno - savršenstvo ne bi trebalo biti cilj.

Motiv ovog rada je klaun. Klaun iz starih horor filmova. Ovom grafikom povezala sam više vlastitih interesa. Od psihologije, ljubavi prema filmu i portretima do zanimanja za dvoznačne pojmove u društvu. Klaunovi su počeli kao benigni, simpatični zabavljači na dječjim rođendanima, a onda su se, uzročno posljedičnim vezama pretvorili u psihotične krvožedne monstrume. Mediji su ti koji su zauvijek promijenili arhetip klauna. Stephen King svojom knjigom „It“, kasnije adaptiranom i na filmskom platnu, započeo je ovu značajnu društvenu promjenu. Upravo je taj tip klauna bio moja inspiracija. Tehnike bakropisa i akvatinte savršeno su pridonijele motivu. One su ga izgradile i oživjele. Slojevi akvatinte stvorili su izražene kontraste na njegovom licu. On izlazi iz tmine, lica jezivo osvijetljenog. Njegovu ludost vidimo u širokom osmijehu, buljavim raskrečenim očima i podignutim obrvama. Prikaz ludosti je stepenica na koju stane skoro svaki umjetnik. Ona je nešto intrigantno i neodoljivo, pogotovo pojedincima s afinitetom za uvrnutu stranu ljudske psihe. Što je čovjeka dovelo do ludila? Je li se takav rodio ili ga je takvim učinilo društvo? To je slojevita pojava koja nikada ne dolazi sama za sebe.

Uzevši motiv klauna kao medij prikaza ludila učinila sam poruku jasnom i prepoznatljivom s obzirom na to da danas većina ljudi klaunove vidi upravo kao strašne i neuračunljive spodobе. Tehnika akvatinte stvorila je dojam starog filmskog platna stavljajući tog klauna u vremenski okvir, u doba kada je čovjekovo doživljavanje toga pojma bilo zauvijek promijenjeno.

Klaun, 2023, bakropis i akvatinta

SLOJEVITOST / AESTHETIC OVER SUBSTANCE / LIGHT IN THE NIGHT

AESTHETIC OVER SUBSTANCE

Jedna od definicija umjetnosti jest oponašanje prirode. Nešto umjetno bi dakle bilo ono što je napravljeno po slici prirode, ali joj po svojstvu ne pripada. U današnjem društvu sveprisutna je udaljenost od prirode. Čovjekov način života sve se više udaljava od prvotne ideje suživota s florom i faunom naše planete. Ljudi zaboravljaju što znači biti čovjek. Od nas se danas očekuje da budemo nešto drugo, nešto nehumano, mehaničko i hladno, ali nužno lijepo izvana. To je danas najvažnije; vanjšina i sposobnost izvršavanja dužnosti. Ukratko, ideja idealnog današnjeg čovjeka je zapravo jako lijepi robot.

Akrilne boje su umjetne. Plastične. Kada koristim akril osjećam se kao da slikam nekom vanzemaljskom supstancom. To doduše nisam bila osvijestila dok nisam probala uljene boje. To je bilo potpuno drugačije iskustvo. One su bile kao produžetak mojih misli i osjećaja; kao da su se kroz kist izljevale direktno iz mene na papir. Odabir tehnike bitan je prilikom razmišljanja o motivu umjetničkog rada. To dvoje mora međusobno biti u dobroj komunikaciji da bi poruka i bit rada ili ideje bili jasni, osim ako je konfuzija ta koja je cilj. Zato sam za ovaj ciklus slika odabrala akril. Umjetan, prazan i hladan čak i kada se radi o toplim bojama. Upravo onakav kakvi su ljudi danas. Sve mora biti vizualno lijepo, dapače savršeno, a sadržaj se zanemaruje. Ti stavovi prožimaju se kroz sve; od standarda ljepote, validacije na radnom mjestu pa sve do hrane – supstanci koje čovjeka održavaju na životu. Hrana je danas samo jedan od mnogobrojnih trendova. Bilo da se radi o dijetalnoj ili visokokaloričnoj hrani, slasticama ili *fast food*-u; jedno im je zajedničko – bitno je kako izgleda, a ne što u sebi sadrži. Bizarnost modernog društva došla je dakle do krajnjih granica apsurdna. Ona jedina stvar kod koje bi nužno važniji trebao biti sadržaj (jer je taj sadržaj ono što hrani naše tijelo) izgubila je svoj značaj.

Iz ovih je razmišljanja nastao ciklus *Aesthetic Over Substance*. Radi se o šest slika manjih dimenzija, naslikanih akrilom na papiru. Svaka slika prikazuje određenu vrstu hrane. Ta hrana svedena je na simbol, ikonu; umjetni idealizirani prikaz stvarne verzije. Koristeći jednoboje pozadine te pozicioniranjem motiva u sredinu praznog prostora vučem poveznicu s radovima Andyja Warhola; njegovim pop-art Campbellovim juhama. Kroz općepoznate

motive iz pop kulture on kritizira kapitalističko društvo. Moj je cilj bio slične prirode – ukazati na laž i umjetnu ljepotu današnjeg društva. Svaki taj naslikani motiv hrane idealiziran je korištenjem boje. Boja je po mome mišljenju najvažnija stavka slike. Ona je duša slike; stvara atmosferu i karakter prikaza, a u promatraču izaziva određene osjećaje. Ovaj sam rad naslikala koristeći žarke i relativno čiste boje koje sam dodatno naglasila kontrastima između toplih i hladnih tonova tvoreći time primamljive, gotovo bajkovite prikaze. Većina svjedoka procesa stvaranja ovog mog ciklusa imala je istu reakciju na isti, a to je bila glad. Bi li imali istu reakciju da sam naslikala vizualno neprivlačnu hranu? Vjerojatno ne. Dakle vanjska je ljepota sinonim za kvalitetu unutrašnjeg sadržaja iako ta izjava sama po sebi nema logičkog pokrića; radi se o čistom uvjetovanju od strane društva – ako je lijepo onda je dobro.

Aesthetic Over Substance, 2023., akril na papiru, 33 x 33 cm

SLOJEVITOST / AESTHETIC OVER SUBSTANCE / LIGHT IN THE NIGHT

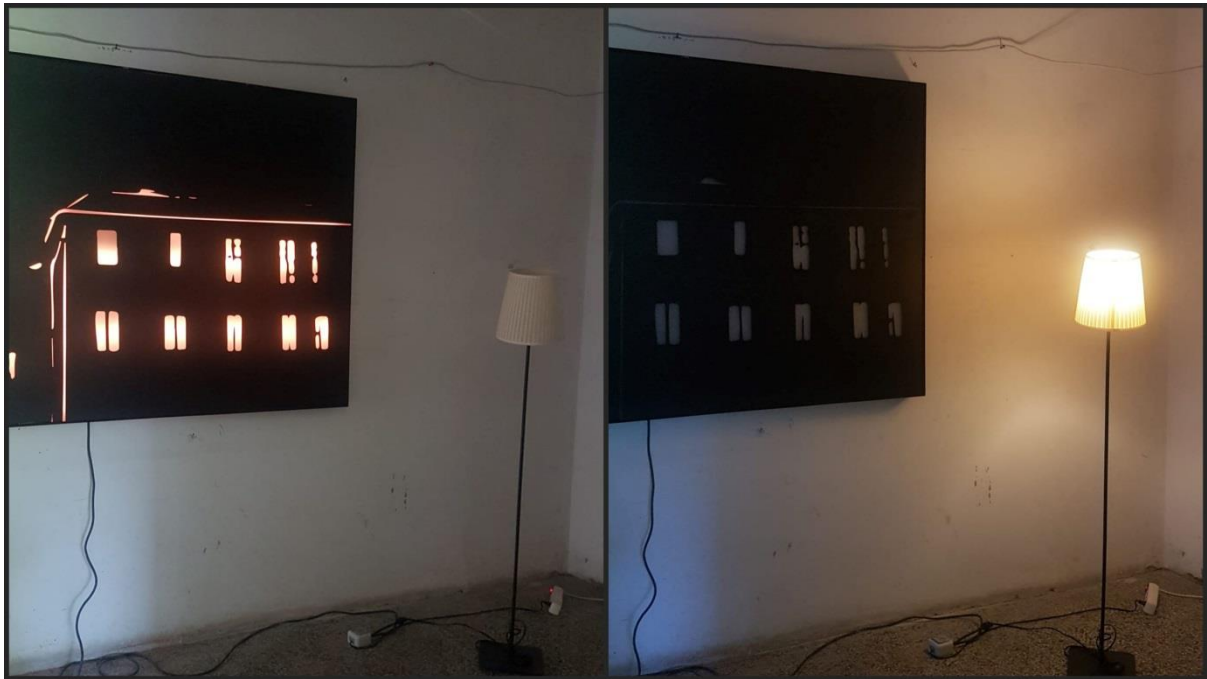
LIGHT IN THE NIGHT

Kao što su oči prozori duše tako su i prozori nečijeg doma pukotina kroz koju možemo naslutiti njihov život. Kroz promatranje i dokumentiranje osvijetljenih prozora u noći dobila sam inspiraciju za ovaj rad. U mraku ili u magli, ti mali kvadrati žuto-narančaste svjetlosti postojali su kao dokaz ljudskog obitavanja; tračak topline u inače sveobuhvatnom crnilu. Gledajući taj prizor, čovjek sluti tuđi život koji se odvija iza toga svjetla, ali nema konkretnih dokaza o tome što se zapravo zbiva u osvijetljenoj prostoriji. Cijela istina ostaje dakle obavijena misterijem. Svjedok je tada osoba izvana; na distanci gleda osvijetljeni prozor.

Za mene je u toj situaciji najvažnija bila atmosfera; osjećaj koji u meni stvara gledanje u osvijetljeni prozor u mraku. Htjela sam svojim radom što bolje simulirati tu scenu. S druge strane, zanimljivo je i biti onaj koji kroz svjetlo promatra mrak, znajući da je zaštićen, ali opet svjestan opasnosti koje bi mogle vrebati iz toga mraka. Cijela ta ideja mi je u početku djelovala jako apstraktno. Znala sam koji dojam želim postići, ali nisam znala kako do njega doći. U tom trenu sam imala iskustva prvenstveno s tradicionalnim kiparskim medijima, sve ostalo mi je bilo nepoznato područje. Dugo sam bila u mentalnoj blokadi, kontemplirajući više različitih opcija izvedbe. Naposljetku sam kroz razgovor s profesorima kiparstva došla do rješenja. Ja sam iznijela svoju viziju i prijedlog izvedbe, a oni su mi pomogli s praktičnim dijelom. Definirali smo potrebne materijale i dimenzije te krenuli u izvedbu. Trebala je i pomoć vanjskih suradnika – za plotanje i električarski dio. Posao je bio zahtjevan, ali isplativ i zahvalna sam svima koji su mi pomogli u realizaciji ovog rada. Završni produkt sastojao se od dva dijela: drvene kutije s obrisom zgrade i prozorima te podne lampe. Prvi dio čini drveni okvir u kojemu su na žicama postavljene LED lampice u žuto-narančastoj boji. Na okvir je pričvršćena pleksiglas ploča na koju je onda zalijepljena isplotana naljepnica s prikazom zgrade u mraku. Obrisi zgrade i prozori su u negativu te kroz njih prolazi svjetlost tvoreći tako prizor vrlo blizak onome koji je bio polazišna točka. Drugi dio jest podna lampa sjenila krem boje te žućkaste svjetlosti. Glavni aspekt ovoga rada jest zapravo komunikacija koja se događa između ta dva dijela. Do nje dolazi pritiskom na prekidač koji spaja žice LED-ice i lampe koji onda svjetlost prebacuje iz jednog u drugi objekt. Time se mijenja dojam

unutarnjeg i vanjskog prostora. Kada svijetli zgrada, promatrač je na distanci, promatra prizor kojeg on sam zapravo nije dio. S druge strane, osvjetljena lampa dovodi intimu unutarnjeg prostora u promatračevu neposrednu blizinu; kao da je ušao u prostoriju čiji je prozor maloprije gledao. Svjetlost tako postaje nematerijalni kiparski materijal kojim oblikujem promatračev unutarnji i vanjski prostor.

Ovaj je rad igra svjetla i onoga što svjetlost znači za čovjeka. Život i sigurnost. Toplina i komfor. Od apstraktnih pojmova došla sam do fizičkog objekta. Taj cjelokupan proces mi je pokazao širinu mogućnosti provedbe ideje u djelo te opseg medija kroz koje se kipar može izraziti.

Light in the Night, 2023., svjetlosna instalacija